

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่สิ่งต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารถึงกันสามารถทำได้อย่างรวดเร็วเสมือนไร้พรมแดน ข้อมูลข่าวสารจำนวนมากสามารถเข้าถึงได้ง่าย อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ สังคมมีแนวโน้มมุ่งสู่ทิศทางของการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge - based Society) มากยิ่งขึ้น ซึ่งความรู้จะเป็นพลังและปัจจัยสำคัญในการสร้างนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีขั้นสูง ช่วยเพิ่มขีดความสามารถ และข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามา มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันมากขึ้น และถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดชีวิต การพัฒนาศักยภาพของคนนั้นจะต้องนำหน้าการพัฒนาประเทศในมิติอื่นๆ เพื่อให้การศึกษาเป็นต้นนำการพัฒนาประเทศชาติในด้านต่างๆ ต่อไป

จากนโยบายการปฏิรูปการศึกษาไทย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมุ่งปรับปรุงระบบการบริหารจัดการศึกษาและยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น เพื่อพัฒนาคนไทยทุกคนให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกด้านอย่างสมดุล เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศไทยให้มั่นคง มั่นคงอย่างยั่งยืนต่อไป และให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีการศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อีกทั้ง นโยบายของรัฐบาลในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ส่งเสริมการพัฒนาประเทศมุ่งไปสู่รัฐอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดการพัฒนาเป็น 5 ด้าน คือ การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในภาครัฐ (e-Government) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในภาคอุตสาหกรรม (e-Industry) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในภาคการพาณิชย์ (e-Commerce) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในภาคการศึกษา (e-Education) และการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในภาคสังคม (e-Society) รวมถึง นโยบายต่างๆ ของประเทศ ส่งผลให้องค์กรต่างๆ ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาคน ควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการ

องค์กร มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือ ในการสนับสนุนการบริหารงานและการปฏิบัติงานให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้ง ได้พัฒนาระบบสารสนเทศระบบฐานข้อมูลและระบบเครือข่าย เพื่อช่วยในการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารให้มีความถูกต้องแม่นยำ และบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ สามารถใช้สารสนเทศร่วมกัน

วชิราวุธวิทยาลัยได้ถือกำเนิดมาจากโรงเรียนมหาดเล็กหลวง เป็นสถาบันการศึกษาซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ให้จัดตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2453 แทนการสร้างอารามหลวงประจำรัชกาล ด้วยพระองค์ทรงเล็งเห็นว่า การศึกษาเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศชาติ จึงต้องพัฒนาการศึกษาของชาติให้ก้าวหน้าทัดเทียมประเทศอื่น และเท่าทันความเป็นไปของโลก โดยทรงมีพระราชประสงค์ที่จะอบรมบ่มนิสัย และจัดการศึกษาเยาวชน ตามแบบฉบับของโรงเรียนประจำ แบบพับบลิคสคูล (Public School) ของประเทศอังกฤษ

ต่อมาในปีพุทธศักราช 2469 รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระบรมราชโองการให้รวมโรงเรียนมหาดเล็กหลวงกรุงเทพ โรงเรียนราชวิทยาลัย และโรงเรียนมหาดเล็กหลวงเชียงใหม่เข้าด้วยกัน โดยโปรดเกล้าฯ ให้ใช้โรงเรียนมหาดเล็กหลวงกรุงเทพเป็นสถานที่จัดการศึกษา และพระราชทานนามใหม่ว่า “โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย” เพื่อเป็นพระบรมราชานุสรณ์แห่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

วชิราวุธวิทยาลัยเป็นโรงเรียนประจำ รับนักเรียนชาย เปิดสอนสายสามัญศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตั้งอยู่เลขที่ 197 ถนนราชวิถี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดระยะเวลา 96 ปี นับแต่วันสถาปนาโรงเรียนมหาดเล็กหลวงจนถึงปัจจุบัน วชิราวุธวิทยาลัยได้ยึดมั่นในพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในการอบรมเยาวชนเป็นแนวทางการจัดการศึกษามาโดยตลอด ได้พัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ความสำคัญในการบริหารงานการศึกษา การพัฒนาบุคลากร และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ และสนับสนุนการบริหารการศึกษาขององค์กรอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ นั้น จำเป็นต้องศึกษา ติดตาม และวางแผนการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมและคุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร เนื่องจากการลงทุนในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต้องใช้เงินลงทุนสูง ต้องมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

ในการดูแลระบบ และต้องใช้งบประมาณในการฝึกอบรมบุคลากรในองค์กรให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้และยอมรับเทคโนโลยีดังกล่าว

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสนับสนุนการบริหารงานและการปฏิบัติงานของ วิทยาลัยอาชีวศึกษา และนำเสนอแนวทางในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยสนับสนุนการบริหารงาน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึง การพัฒนาระบบสารสนเทศ และระบบเครือข่ายของวิทยาลัยอาชีวศึกษาให้มีความเหมาะสม มีแบบแผนและคุ้มค่า ผู้บริหารสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และการบริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของวิทยาลัยอาชีวศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการสนับสนุนการบริหารการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา
2. เพื่อศึกษาความต้องการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการสนับสนุนการบริหารการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา
3. เพื่อนำเสนอแนวทางปรับปรุงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการสนับสนุนการบริหารการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งนำเสนอแนวทางการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการสนับสนุนการบริหารงานการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย มีดังนี้

1. ศึกษาวิสัยทัศน์ ภารกิจ และสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมของวิทยาลัยอาชีวศึกษา
2. ศึกษาสภาพปัจจุบัน กระบวนการทำงาน รูปแบบของเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบสารสนเทศที่ใช้ ปัญหาและอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยสนับสนุนการบริหารและการปฏิบัติงาน รวมถึง ศึกษาความต้องการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงาน

ในวชิราวุธวิทยาลัย เฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวกับงานบริหารและงานบริการ ซึ่งงานวิจัยนี้ทำการศึกษา 10 หน่วยงาน ได้แก่ หมวดทะเบียนและวัดผล แผนกการบุคคล แผนกธุรการ แผนกการเงิน แผนกบัญชีและงบประมาณ แผนกจัดซื้อและพัสดุ งานเบิกจ่าย งานห้องสมุด แผนกอาคารและสิ่งแวดลอม และแผนกยานพาหนะและรักษาความปลอดภัย ไม่รวมถึง งานการจัดหลักสูตร และด้านการเรียนการสอน

3. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง, หัวหน้าหน่วยงาน, ครูและพนักงานในหน่วยงานที่ทำการศึกษา และเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์

4. ทำการศึกษาตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2549 ถึงวันที่ 20 มกราคม 2550 (ระยะเวลา 11 เดือน)

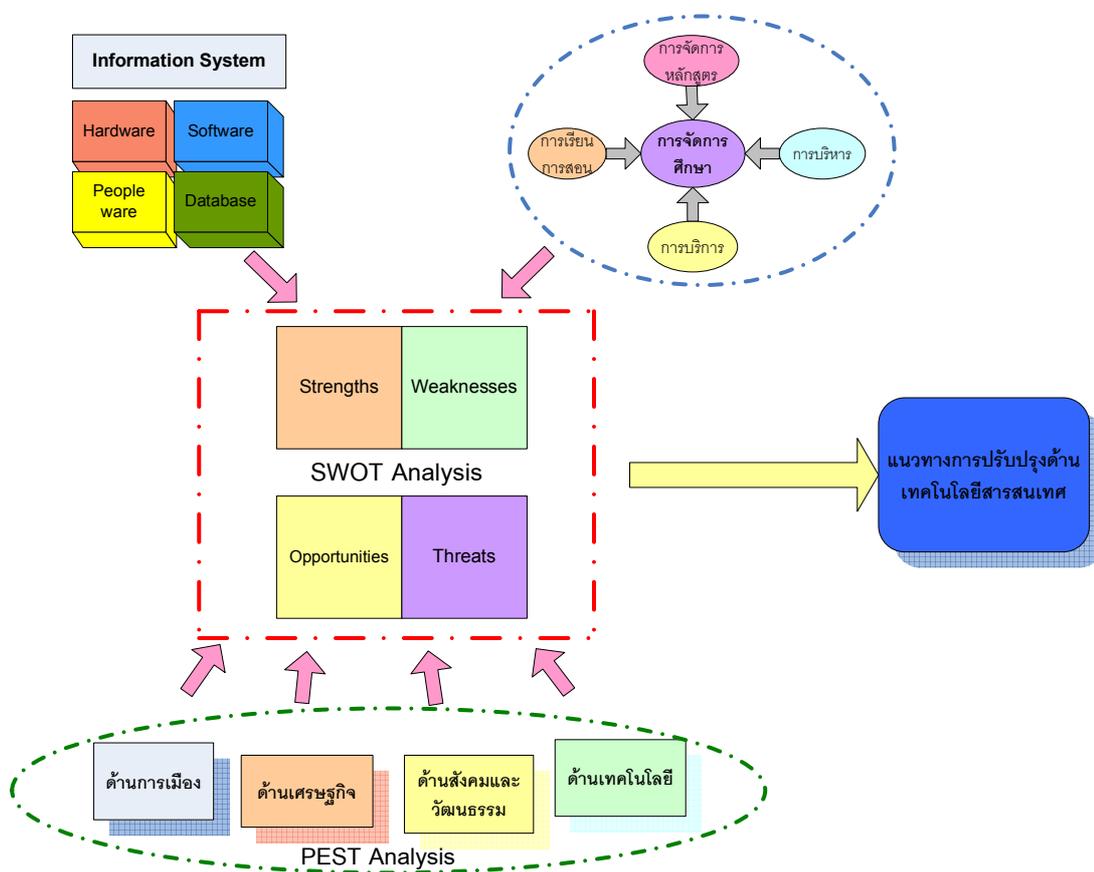
5. เนื่องด้วยระยะเวลาในการทำการศึกษาที่จำกัด การศึกษาในครั้งนี้มุ่งตอบสนองภารกิจหลักด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ ให้มีความโปร่งใส มีคุณภาพมาตรฐานสากล มีประสิทธิภาพ-ประสิทธิผล มีความรับผิดชอบในการให้บริการทางการศึกษา สร้างและรักษาความเป็นชุมชนที่ส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีการอยู่ร่วมกันด้วย ความหวังดี เมตตา เอื้ออาทรต่อกัน ร่วมมือร่วมใจกันปรับปรุงคุณภาพของบริการทางการศึกษาอย่างเข้มแข็งต่อเนื่อง โดยมีการประเมินผลทุกๆ ด้าน และในทุกระดับอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็น 1 ใน 6 ภารกิจหลักของวชิราวุธวิทยาลัย

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดต่างๆ ได้แก่ แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับระบบสารสนเทศ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของไทยเป็นสำคัญ รวมทั้งศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารงานการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย เป็นแนวทางในการนำเสนอแนวทางในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการสนับสนุนการบริหารการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัยให้ประสบความสำเร็จ โดยสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1

กรอบแนวคิดของงานวิจัย (Conceptual framework)

1.4 นิยามศัพท์ (เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย)

1. เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีซึ่งนำมาใช้สำหรับการจัดหา การประมวลผล การจัดเก็บ และการเผยแพร่สารสนเทศในรูปของเสียง ภาพ ตัวอักษร และตัวเลข โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม

2. ระบบสารสนเทศ หมายถึง ระบบที่มีการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการรวบรวม จัดเก็บ หรือจัดการกับข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ข้อมูลนั้นกลายเป็นสารสนเทศที่ดี สามารถนำไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจได้ในเวลาอันรวดเร็ว และถูกต้อง

3. การศึกษาอิเล็กทรอนิกส์ (e-Education) หมายถึง การประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับสนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
4. ครู หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอน และปฏิบัติงานทางด้านวิชาการ ในวิทยาลัย
5. พนักงาน หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านงานบริหาร งานสำนักงาน ในวิทยาลัย
6. หน่วยงานที่ทำการศึกษา หมายถึง หมวดทะเบียนและวัดผล แผนกการบุคคล แผนกธุรการ แผนกการเงิน แผนกบัญชีและงบประมาณ แผนกจัดซื้อและพัสดุ งานเบิกจ่ายงานห้องสมุด แผนกอาคารและสิ่งแวดลอม และแผนกยานพาหนะและรักษาความปลอดภัย
7. สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพปัจจุบันของการดำเนินงาน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบสารสนเทศของวิทยาลัย
8. ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน การใช้ และการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบสารสนเทศของวิทยาลัย
9. ความต้องการ หมายถึง ความคาดหวังในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้สนับสนุนการบริหารงานของผู้ใช้ที่เกี่ยวข้อง
10. แนวทางการปรับปรุงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายและปฏิบัติการ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการสนับสนุนการบริหารการศึกษาของวิทยาลัย
11. วิทยาลัย หมายถึง โรงเรียนประจำแบบพับบลิกสคูล (Public School) ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างขึ้น สายสามัญศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
12. โรงเรียน หมายถึง วิทยาลัย
13. ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
14. ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสำเร็จในการที่สามารถดำเนินงานให้มีความก้าวหน้า และสามารถบรรลุเป้าหมาย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสนับสนุนการบริหารการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย
2. ทราบถึงความต้องการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการสนับสนุนการบริหารงานการศึกษาของวชิราวุธวิทยาลัย
3. ทราบถึงแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบสารสนเทศ และระบบเครือข่ายที่เหมาะสม และตรงตามความต้องการผู้ใช้งาน
4. ช่วยสนับสนุนให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น และช่วยลดต้นทุนในการดำเนินงานได้ในระยะยาว และเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และการบริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของวชิราวุธวิทยาลัย
5. เป็นแนวทางในการพัฒนาให้กับหน่วยงานอื่นที่มีความต้องการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในการสนับสนุนการบริหารงาน